

Opinion

Det personlige ansvar kan ikke udliciteres til andre. Ellers vil fællesskabet ikke fungere. Jeg ønsker mig inderligt, at venstrefløjen ville være bedre til at tale om det personlige ansvar.

ÖZLEM CEKIC

I 2020 blev jeg inviteret til at holde et foredrag om dialogkaffe for en række techgiganter i Anaheim, Californien. I rummet var der mellem 60 og 70 mennesker, og tilsammen havde de måske et par millioner ansatte. Jeg havde fået en del af den slags invitationer, efter at jeg som blot anden dansker har givet en TED Talk på hovedscenen i New York.

Efter foredraget ville en af de tilstedeværende vide, hvad min succes mon skyldtes. Jeg fortalte ham, at Danmark var mulighederens land. Landet, hvor hverken forældrenes sociale baggrund eller pengepung definerede ens fremtid. »Min succes, den skyldes velfærdssamfundet«, proklamerede jeg stolt.

Det var dog ikke en forklaring, som han umiddelbart kunne stille sig tilfreds med.

»Jeg har læst op på dig,« sagde han.

»Dine forældre er ufaglærte immigranter fra Tyrkiet. Du er uddannet sygeplejerske. Den første farvede kvinde i en fagforening. Den første farvede kvinde i Folketinget. Den anden dansker, der holder en TED Talk på den store scene i New York. Du undervurderer simpelthen din egen personlige indsats.«

Hans kommentar nagede mig i lang tid. Han havde ret. Men det havde jeg jo også. Så hvorfor kunne jeg ikke få plads til de to sandheder i samme sætning? Hvorfor skulle min egen historie handle så meget om velfærdssamfundet og så lidt om mig?

Jeg svarede jo nok, som jeg gjorde, fordi min politiske opvækst var på venstrefløjen. Her talte man om fællesskabet. Enhver snak om »det personlige ansvar« var højrefløjens domæne og dens måde at undergrave solidariteten på. Men altså, det er jo noget vrøvl.

Jeg kommer fra bunden af samfundet. Begge mine forældre var ufaglærte og til tider arbejdsløse, syge og på offentlige ydelser. Min far lærte at læse og skrive i militæret. Hans barndom er ikke ulig Godhavsdrengenes. Min mor gik i skole til tredje klasse. Hun har gjort rent hele sit liv, indtil hendes diagnoseliste blev længere end hendes cv. Men jeg er opdraget med, at man alligevel kan en hel del selv, hvis man ellers

Venstrefløjen skal tale om det personlige ansvar

tager det personlige ansvar på sig og gør sig umage for at yde sit bedste.

Kan man som barn af ufaglærte forældre så ende som atomfysiker? Selvfølgelig kan man det. Men under forudsætningen, at både fællesskabet og det enkelte menneske tager ansvar.

Jeg har efterhånden mødt en del mennesker på bunden af samfundet, som har haft utallige kontaktpersoner og behandlere, diverse støtteforanstaltninger og tilbud, og som alligevel ikke har formået at undslippe de trange kår. Men jeg har også set syge mennesker, som har knoklet og alligevel er blevet mødt af et fællesskab, der ikke ville hjælpe dem.

Når jeg ser tilbage på min egen rejse, kan jeg ikke undgå at blive gevaldigt provokeret, når fagpersoner har fralagt sig ansvaret ved at gemme sig bag bureaukratiet. Hvor mange gange har jeg ikke hørt nogen sige: »Sådan er

systemet«. Men kære ven, du ER systemet. Du er tandhjulene i velfærdsmaskinen. Undervurderer du dine evner til forandring, går maskinen i stå.

Jeg er mønsterbryder. Det er jeg ikke, fordi min IQ er højere end gennemsnittets, eller fordi jeg blev båret frem af fællesskabet, da jeg startede min rejse fra bunden til toppen. Ja, jeg fik hjælp af velfærdssamfundet, men jeg knoklede også selv. Jeg forbyrder mig nok mod både tidsånd og jantelov, men jeg skammer mig ikke over at være en del af eliten. Elite er for mig intet skældsord, men et hædersbevis, som jeg gerne tager imod og viser frem. Det er beviset på den umage og flid, som jeg har præsteret på min rejse.

At tale det enkelte menneske op er ikke det samme som at tale fællesskabet ned. De er hinandens forudsætninger og ikke modsætninger. Det er på grænsen til det virkelig banale, men åbenbart også virkelig nødvendigt at understrege.

Der er mange gode ting at sige om velfærdssamfundet. Men det, at vi lever i et velfærdssamfund, kan indimellem være med til at passivisere os handlekraftige borgere. Vi har vænnet os til, at man kan udlicitere ansvaret, særligt for vores problemer, til andre. Så det gør vi, også selvom det ikke altid er den bedste løsning.

Er din far ensom, kan du ringe til kommunen og bede om en besøgsven, selvom det er dig, han savner. Fælder din nabo dine træer, kan du ringe til politiet fremfor at invitere ham på kaffe. Trænger din ven til en seriøs pause fra de sociale medier, kan du slippe for den ubehagelige snak ved blot at melde ham til Facebook.

Men det personlige ansvar kan ikke udliciteres til andre. Ellers vil fællesskabet ikke fungere. Jeg ønsker mig inderligt, at venstrefløjen ville være bedre til at tale om det personlige ansvar. I samme ombæring kunne højrefløjen begynde med fællesskabets.

Özlem Cekic er generalsekretær for Brobyggerne - Center for Dialogkaffe og fhv. medlem af Folketinget for Socialistisk Folkeparti. Hun er dog ikke længere medlem af partiet

“
At tale det enkelte menneske op er ikke det samme som at tale fællesskabet ned.